

Élő finn költők klubja

Finnországban a költészet egyre hangsúlyosabb szerepet kap mind a közéleti mind az intézményesített keretek között. Bizonyos statisztikák szerint minden negyedik finn verset ír, de pár évvel ezelőttig a kéziratok csupán 1%-a jelent meg nyomtatásban, és a 90-es évek elejéig mindössze két finn nyelvű irodalmi lap működött. Ebben az évtizedben megtörni látszik a jég. Állandó vers-telefonszolgálat működik, verskazetták jelennek meg, Helsinkiben versgaléria és versvilla nyílt, valamint újabb irodalmi lapok jöttek létre. A fiatal költők *Nuori Voima* (Fiatal Erő) irodalmi folyóirat körüli csoportja pedig a WSOY könyvkiadóval 1994 elején létrehozta az *Elävien runoilijoiden klubia*-t (Erk – Élő Költők Klubja), mely felolvasóesteket szervez finn és más nemzeti-ségű költők számára, vers és esszé köteteket jelentet meg. Ebben az évben a nagyon színvonalas Helsinki Kulturális Hetekre az *Erk* tiszteletköltőkként Kányádi Sándort és Robert Creelyt hívta meg. És Kányádi belopta magát a finnek szívébe.

A húszas évek *Tulenkantajat* (Fáklyahordozók) irodalmi mozgalma, majd az ötvenes évek modernistáinak erőteljes és öntudatos fellépése óta nem tapasztalt lendülettel lép fel az *Élő Költők Klubja*. A húszas évekbeli jelmondat: *Nyissunk ablakot Európára!* újabb értelmezéseket kér. A *miért és mennyiben más a finn(országi) vers nehéz kérdésére* Kristeva poétikájának terminológiájával keresem a választ. A finn versek, mint tulajdonképpen a Kalevala is, többet tudnak a szemiotikus magból: a versek úgy helyezkednek el a szemiotikus és szimbolikus határán, hogy otthonosabbak az előbbiben, míg például a magyar költészet jobban uralja a szimbolikus szintet. Valószínű az is szerepet játszik ebben, hogy a finn oktatásban nem fordítanak olyan nagy hangsúlyt a stilisztika elméleti oktatására.

1996 nyarán a *Suomalainen Kirjallisuuden Seura* (Finnországi Irodalmi Társaság) fordítói szemináriumot szervezett fiatal finn költők és fordítók számára. Az alábbi válogatás ebből az anyagból született meg Outi Hassi lektorálásával.

Somkos János

1996 októbere

HELENA SINERVO

(szül. 1961 02. 17 Tampereben, jelenleg Helsinkiben él, 1986-ban a Tamperei Konzervatórium zongoratanári osztályában végzett. 1988-tól irodalomtudományt és filozófiát hallgat a Helsinki Tudomány Egyetemen, 92–93-as tanévben a Párizs VII-en tanult, Kristevát, Cixous-t, Derridát, Bonnefoy-t hallgatott. 1994-ben Iowai Tudomány Egyetem nemzetközi íróprogramjában vett részt, 1992-től munkatársa a Nuori Voima irodalmi lapnak, társszerzője a *Rybme 92* (92-es csoport) antológiának, Tammi kk., 1992, Riina Katajavuorival együtt szerkesztette az Elävien runoilijoiden klubi (Élő Költők Klubja) 1995-ös *Motmot* évkönyvét, fontosabb művei: *Lukemattomiin* (Olvashatatlanságig) WSOY, 1994, versek, *Siminen Anglia* (Kék Anglia) WSOY kk., 1996, versek)

Wanna Bullshit?

AVAGY A CIGARETTÁK ELOSZTÁSÁRÓL

Boey Kim Cheng-nek

A te kártyajátékos apja kantoni nyelvjárást beszél, anyja egészen másat, de a te szótlán, a te szótlansága elkerüli a tekintetet. A te lehetne az én apja vagy testvére, és lakna abban a városban, amely a víz hüvelyk- és mutatóujja csipked. De a te barát, szótlán, aki megkérdi: wanna bullshit?

Ha a te meg az én találkoznak Párizsban, akkor koratavasz. Asszony tornyul a ködbe, és a Szajnából, mint óriásfóka, kiemelkedik az igazságpalota. De a Szajna eldobott kerékpárok tárolója. A kávézó neve északi szél, megőrzítő költő, aki Maillane falu Boushes-du-Rhône departementjében született 1830-ban, és 1914-ben ugyanabban a faluban halt meg.

A nyugati parton a te gondja, hogy az én választ vár a kérdésre, amiért a te sírt a kávézóban. A te figyelmezteti az ént a könyvesüzlet kopasz nőjére, akinek orrkarikája és csontos arca volt. A te mérges Castrora, fér-

*fiak csókolják egymást. A mi leült a mó-
lóra, és cigarettára gyújtott, láthatni lehetett
távolról is. Pelikánok repültek felettünk,
poroszkálók visszaporoszkáltak, és erős
világításban földrengéstől beomlott híd
rogyadozott.*

*A te meg az én felmászunk arra a dombra,
melyről a képeklapon villamos ereszkedik
alá. Betegség kívül-belül befészkei magát,
otthonatlanok koldulnak. A te gyerekkorá-
ban nem volt udvar, ahova Kék Anglia be-
hajtott volna, mert a te otthonatlan, nagy-
mama és nagynéni vendége. Az én ott is
nagy kelés és elhervadás jelét látja, ahol
nincs is ilyen. Város Fénye előtt a te kérdi:
wanna bullshit?*

*A régi templomból discó lett, tetőzetéről
lelógó hálókbán rugdalóznak a táncolók.
Sekrestyeszerű helyen két férfi analizál.
Oldalt egy fülke, úgy hívják, hogy onanizál-
lak. Mechanikus ritmus seper transzot
ezekbe az emberekbe, és mindenki táncol,
az én is, mintha ebbe akarna belehalni,
e ritmustól felnyársaltatni. Ártatlan juppik,
jegyzik meg egy francia férfi, amint hajnal-
tájt a metróállomás felé sétálunk. Azt a be-
nyomást akarja kelteni, mintha ő már min-
dent látott volna. A te egész éjjel virrasztott
a hotelban, mert ha az ént megerőszakolják,
a te hibája.*

*A Central Parkban készített fényképen az
arc bal oldalán fény izzik. A fa átmérője
háromszorosa a vállnak, nem ezért szalad-
nak a futók. Útban Boston felé a kivilágí-
tott hógomolya- tornyok jelentése emlékeim-*

ből kipattint egy felismerést. Úgy tenni, mintha sűrű erdőket látna a szemben, melybe belenéz. Az ént a nagyváros szédíti, a tenek ez otthontalan, mert csak erdőknek van otthona.

A vendégfogadás az ént a te feleségének véli. A te a szemébe dobta a telefonszámot, és egy napba telik a kapcsolatteremtő adatok beszerzése. Még a juharfalevelek is barátságosak, és az eldobott pálcikák után loholó kutya, ha épp akarja, megoszthatná velünk a cigarettákat. A piacon a te kék gyapjúkabátot vesz, mert Singapore Nemzeti Egyetemének Könyvtárában hideg van. A te ismét kávé-t vesz a bájos elárusítótól, kinek fiúbarátja váratlanul betoppan. Az én is féltékeny, és így ér véget a bostoni házasság.

Spenót illata a tálban, és ez annyira csodás, mint mikor a víz nem párolog el. Asztalon két tányér, telis tele a búcsú rizzsel. Az ajtó és az énekes szája tátva, az én is, a te is, csupán a cigaretta doboz zárva.

Fák és madarak nevében a te és az én szótlanok. Bóbitásfejű ismeretlen fityörészik az ágakon, levelek már rég vízben kavarnak. Rakparton a te ujjá fényképekért kattint, melyeken víz az én dideregnek. A hegy lepusztult. A hegy lepusztult. Ezek a kukoricaföldek, ez az egyetemből kiszivárgó város! Három hónapon át a te meg az én kávé-t ittak, és dohányoztak. Vézna kezek nyújtják a dobozt: wanna bullshit? Ez az utolsó nap, mely nemsokára a vízben kavarg.

*Hogy s mint? Zavarja, ha dohányzom?
Az én oldalán alszik, és oldalának árnyéka
szólongatja a gyomot. Ott, hol a te levél
elejére mondatokat másol, hétkor kel a nap,
és hétkor nyugszik le. Hogy s mint? Za-
varja, ha dohányzom? Napról napra a te sé-
tál a kikötőben, és madarat szólongat.*